

Rubrik

Når journalistikken vil noget mere

Ekstrarubrik

Interview med Troels Mylenberg

Kredit

Af Jens Koed Madsen Redaktør på RetorikMagasinet

Manchet

Den traditionelle journalist er praktiker, ikke teoretiker. Et dogme som Syddansk Universitet har udfordret med deres kombination af journalistik og klassiske universitetsfag. RetorikMagasinet mødte centerleder for journalistik, Troels Mylenberg, til en snak om journalistikken anno 2007.

Side 3-tekst

RetorikMagasinet har talt med centerleder for journalistik på Syddansk Universitet, Troels Mylenberg, om journalistens kompetencer og rolle i det moderne samfund.

Forsidetekst

Troels Mylenberg snakker om journalistens rolle i et moderne videnssamfund.

Foto 20070411-074202-L fra scanpix

Citat 1

Målet for os har jo hele tiden været at få lavet en journalistuddannelse hvor vi kan sige at vi bygger journalistik oven på noget andet. Eller bygger det andet oven på noget journalistik. Vi tror ikke på det er nok for journalister i fremtiden kun at have en journalistuddannelse

Citat 2

Jeg ved godt at rigtig mange mennesker – de fleste måske – har en opfattelse af at journalistikken bliver dårligere og dårligere. Det er helt forkert. Journalistikken bliver bedre og bedre. Men vores krav til journalistikken bliver højere og højere, og de vilkår der produceres under bliver strammere og strammere.

Citat 3

Jeg er godt klar over at objektivitet er et underligt begreb som vi kan diskutere herfra og til evighed. Men i mangel af bedre ord for det så handler det her jo om at den journalistiske faglighed bunder i at du kan gå til noget stof, eller en begivenhed eller et emne uden at være forudindtaget

Citat 4

Journalistuddannelsen er jo på mange måder ligesom en tømreruddannelse: Du skal lære at slå et søm rigtigt i, du skal lære at bygge et hus så det ikke falder sammen. Og det er jo det det handler om. Derfor er det banalt.

Faktaboks 1

Troels Mylenberg

Centerleder for Journalistik siden 2005

Har bla. været forstander på Vallekilde Højskole og politisk redaktør for Berlingske Tidende.

Faktaboks 2

Journalistikken har gennem de seneste år forsøgt at opprioritere den faglige viden så de er bedre tilpassede et stadig mere krævende og vidende publikum. Dette afspejles i den kandidatgivende journalistuddannelse der blev oprettet på Syddansk Universitet i 1998.

Brødtekst

#Hvilke kompetencer har den akademiske journalist i forhold til de egenskaber som Journalisthøjskolens studerende kommer ud med?#

Hele formålet med at lægge journalistuddannelsen ind på et universitet – som det er gjort i mange andre lande – har været at man gerne ville have nogle journalister der vidste noget mere. Og der er mange andre steder hvor det har været og stadig væk er en 'graduate school'-ting at blive journalist. Og der skulle man gerne kunne få proppet noget mere ind i bagehovedet på journalister uden at give køb på den håndværksmæssige kunnen som vi også skal give vores journalister, og som måske har været det primære.

Journalisthøjskolen har været meget håndværksrettet tidligere. Det at journalistuddannelserne kommer ind i universitetsvarmen har ligesom været med argumentet om at vi skal kunne give journalisterne noget mere baggrundsviden at tære på, men stadigvæk lave journalister til de samme steder. Det har ikke været meningen og er ikke meningen at vi kun skal lave journalister der kan arbejde på Mandag Morgen eller Weekendavisen, men vi skulle forsøge at opkvalificere hele journaliststanden.

CITAT 1

#Det at putte noget i bagehovedet på folk, er det så akademiske tilgangsvinkler, eller er det mere almen viden?#

Vi bruger ikke særligt meget begrebet 'den akademiske journalist' i og for sig. Fordi for os handler det ikke om at det skal være en akademisering af journalisterne. For os handler det om at der skal være noget faglig viden. Og målet for os har jo hele tiden været at få lavet en journalistuddannelse hvor vi kan sige at vi bygger journalistik oven på noget andet. Eller bygger det andet oven på noget journalistik. Vi tror ikke på det er nok for journalister i fremtiden kun at have en journalistuddannelse.

#Altså kun det håndværksmæssige?#

Ja, der skal også være noget andet. Det har vi klaret med vidensfag [dansk politik, historie, og lign.; red.]. Det har man også på journalisthøjskolen, og det er sådan set fint nok. Men det vi gerne ville var at koble journalistikken sammen med et andet fag, og det har vi gjort senest med oprettelsen af vores kandidatuddannelser i journalistik hvor journalistik ellers altid har været en bacheloruddannelse – både hos os og på Journalisthøjskolen. Men nu har man mulighed for, hvis man har en bachelorgrad i noget andet, via nogle tilvalgsfag i journalistik at komme ind og læse en toårig kandidatuddannelse i journalistik hos os. Så man kan blive det der hedder Cand.public. Samtidig kan du, hvis du er journalist i forvejen, komme ind og tage to års overbygning. Så du også får en kandidatgrad og bliver Cand.public. Og det er ét af

de store mål – simpelthen at få løftet den generelle uddannelsesportefølje man har med sig som journalist.

#I må have forholdt jer til hvordan videnskabelighed skal udmøntes i forhold til journalistikken. Hvilke tanker har I gjort jer omkring det?#

Det er først og fremmest at få opbygget et forskningsmiljø. Den helt store basale forskel på et universitetsmiljø og et højskolemiljø, den er at det vi bedriver på et universitet, det er forskningsbaseret undervisning. Det har vi blandt andet gjort det sidste halvandet år ved at ansætte ti ph.d.-studerende hos os hvor vi nu også har fået folk ind som er journalistuddannede. Og det er noget helt nyt at få praktiserende journalister ind i forskningsverdenen omkring journalistik. Det betyder at vi er gået fra en medieforskning i Danmark der primært har været humanistisk funderet – altså på de humanistiske fakulteter – til også at have en samfundsfaglig del fordi vi hører til der. Vi hører til på begge steder, men vi hører primært til på det samfundsvidenskabelige fakultet. Så der har vi fået en samfundsvidenskabelig vinkel ind i journalistforskningen.

Én af forskellene er, at Journalisthøjskolen jo har en forskningsafdeling, men de har ikke en forskeruddannelse. Så de kan ikke uddanne ph.d.'ere. Altså kommende forskere. Og det betyder at vi i løbet af få år får opbygget en ganske tung forskningsportefølje som betyder at vi vil kunne bedrive endnu bedre videnskabeligt og forskningsmæssigt funderet undervisning i journalistik.

CITAT 2

#Der har jo ikke været forskere som sådan i journalistik før. Så de mennesker der vejleder de nye ph.d.'ere hvilke kvalifikationer har de, og hvor har I trukket dem fra?#

Hos os har vi en tidligere professor i statskundskab som nu er professor i statskundskab og journalistik fordi han har beskæftiget sig meget med det. Han hedder Erik Albæk og har blandt andet skrevet en del omkring magtudredning og har lavet nogle projekter om brugen af eksperter i medierne. Han er ved at dreje meget af sin forskning i retning af det journalistiske. Vi har også i al den tid vi har været på stedet haft en professor i sprog, Peder Skyum Nielsen, som i alle dage har beskæftiget sig med journalistisk sprog. Og vi har også adskillige lektorer. Vi har blandt andet den allerførste ph.d. i journalistik, Peter Bro, som har skrevet om borgerjournalistik og aktionsjournalistik. Han er lektor hos os og vejleder også. Så det kommer stille og roligt, men det er en langvarig proces for det tager lang tid at uddanne forskere. Vi er meget bevidste om, at humaniora – og særligt sprogdelen – betyder rigtigt meget for journalistikken. Der skal vi være rigtigt skarpe. Men den samfundsvidenskabelige del er måske et endnu stærkere forskningsområde for os.

#Nu kommer der et skel mellem kandidatuddannede og bacheloruddannede journalister. Hvordan tror du man vil opfatte det skel generelt? Jeg tænker på om der kan blive dannet et hierarki. Er I nervøse for det?#

Nej, tværtimod. Vores opfattelse er at der kommer til at blive to arbejdsmarkeder for journalister: Ét, hvor det er håndværket der er i fokus. Det er alle dem som skal lave nyheder – lave hurtige nyheder og skal kunne levere dem til mange forskellige medieplatforme på en gang. Det vil være det største arbejdsmarked for journalister, og det vil være i vækst noget tid endnu. Og det er enormt vigtigt at der er en meget stærk faglighed omkring det håndværksmæssige der.

Det andet arbejdsmarked vil også være i vækst – er vores vurdering. Det er et marked der er meget mere fagligt funderet. Det er der hvor man er økonomisk journalist og arbejder måske på ugebrev eller netmagasiner som beskæftiger sig med særlige emner. Det er der hvor man har en klar faglighed at forholde sig til. Det ville være helt oplagt at de der beskæftiger sig med nogle mere tilbunds gående og særlige stofområder, bliver hængende der.

Ét af de problemer journalistikken har haft de senere år er den her enorme flyven rundt – altså man har for mange steder afskaffet stofområder. Og det vil sige at man gennem 90'erne – altså gennem de sidste ti år har afskaffet mange journalisters muligheder for at blive dygtige til ét felt. Det er ved at komme tilbage fordi man har fundet ud af at faren er at der går ”skolelærersyndrom” i det. ”Skolelærersyndromet” handler om at mange skolelærere oplever at forældrene til de børn de skal undervise er bedre uddannede end skolelærerne selv er. Og det vil sige at skolelærernes autoritet daler ganske gevaldigt, og man har svært ved at optræde med den myndighed der skal til for at kunne fungere optimalt som skolelærer. Det samme kunne sagtens ske for journalister – at man oplever at læserne og seerne er klogere end journalisterne.

På den måde vælger de medierne fra. For hvad skal vi med medier der bare fortæller os noget vi ved i forvejen. Det kan godt være vi selvfølgelig har brug for at vide de ting der sker rundt i verden, men hele den analysedel og baggrundsdel, den vil man skære fra hvis ikke man får noget at vide man ikke vidste i forvejen eller føler at man bliver klogere. Det kan blive et stort problem, og det er sådan set det vi forsøger at imødekomme.

#Nu har vi snakket om at man hæver uddannelsesniveaue på journalistuddannelsen ved at gøre den mere funderet i faglig viden og gøre den mere substantiel. Er der så stadig plads til hvad man populært set ville kunne kalde den ”selvlærde journalist”?#

Den selvlærde journalist er jeg måske lidt mindre tilbøjelig til at tro på fordi jeg tror ikke på at man længere kan være praktiserende journalist uden at have en faglighed. Jeg ved godt at rigtig mange mennesker – de fleste måske – har en opfattelse af at journalistikken bliver dårligere og dårligere. Det er helt forkert. Journalistikken bliver bedre og bedre. Men vores krav til journalistikken bliver højere og højere, og de vilkår der produceres under bliver strammere og strammere. Men den enkelte journalist har aldrig nogensinde været bedre uddannet end han er nu, og derfor vil det være svært at komme udefra uden noget. Vi ser også at mange af de journalister der kommer ind med en akademisk baggrund alene – de falder til jorden som journalister fordi det er så vigtigt at man har en journalistfaglig uddannelse også, og det betyder faktisk at mange af de fejl vi ser begået meget hyppigt, de begås meget sjældent af journalistuddannede journalister, men de begås ofte af akademikere som er kommet ind i journalistikken fordi de ikke har samme fornemmelse endnu – det kan de selvfølgelig få, og der er mange gode grunde til at akademikere kan blive gode journalister. Men de skal også have en journalistfaglig baggrund.

CITAT 3

#Du har i en artiklen ”Den Offentlige Samtale” skrevet at journalistikken er blevet bedre fordi fagligheden er blevet bedre. På den baggrund kan journalisten skrive mere objektivt. Skal vi forstå det på den måde at med større faglighed følger også naturligt større objektivitet?#

Ja, det er helt klart min overbevisning. Det vigtigste vi lærer journalister på en journalistuddannelse det er at de skal være så uhildede som muligt. Jeg er godt klar over at objektivitet er et underligt begreb som vi kan diskutere herfra og til evighed, og der er nogen der vil sige at det kan man slet ikke diskutere i journalistik fordi det vil aldrig nogensinde være tilfældet. Men i mangel af bedre ord for det så handler det her jo om at den journalistiske faglighed bunder i at du kan gå til noget stof, eller en begivenhed eller et emne uden at være forudindtaget, uden at lade dig styre af hvad du synes er godt. Journalister er ordstyrere i den offentlige samtale, og det er derfor de er så vigtige. Og ordstyrere skal ikke føre ordet selv, de skal styre det – dvs. man skal kunne fremlægge sagerne uhildede. Og det er sådan set bare det det handler om. Så simpel er journalistik.

CITAT 4

#Kan du give et bredt rids over nogle af de vigtigste metoder I udstyrer jeres journalister med for at kunne efterleve den her objektivitet?#

Altså for det første jo en meget skærpet kritisk sans og kritisk tilgang til alt. Men det der kan gøre journalister rigtig irriterende når man møder dem – også til selskabelige lejligheder – det er at de spørger om alt muligt. Det vil sige at du skal hele tiden spørge videre, spørge videre og spørge videre. Det er en af metoderne. En anden ting er at du bliver udstyret med den der baggrundsviden og evne til at søge oplysninger så du rent faktisk kan optimere din kritik. Så er det selvfølgelig væsentligt at journalister forstår hele tiden at være bevidste om at gå til kilden. Så derfor sender vi tit studerende tilbage hvor vi siger ”det der, det er ikke godt nok”. Og det der med hele tiden at have den faglighed der gør at du hele tiden ved hvert eneste ord der bliver sagt i en samtale med en kilde, der skal du kunne sætte ind i et motiv vedkommende kunne have i forhold til det ene eller det andet – uden at være unødigt mistænksom. Og en anden meget, meget væsentlig ting at forstå er at journalister citerer ikke folk for det de siger. De citerer dem for det journalisten hører dem sige.

#Men så må man jo også tage noget subjektivt ind over det?#

Helt klart. Og der skal journalisten være i stand til at være så veludrustet så han kan forstå hvad der blev sagt. Det er vigtigt at vi får skabt en kultur blandt journalister så man hellere spørger en gang for meget om de her ting end en gang for lidt. Fordi det er der misforståelserne opstår. Det lyder meget banalt, og det er det sådan set også. Og journalistuddannelsen er jo på mange måder ligesom en tømreruddannelse: Du skal lære at slå et søm rigtigt i, du skal lære at bygge et hus så det ikke falder sammen. Og det er jo det det handler om. Derfor er det banalt.